

Manuel Vicent: "L'estat no compleix les seues funcions"

Cada cert temps la premsa de Madrid parla de confrontació entre Catalunya i Espanya, la pèrdua de la majoria absoluta per part de Felipe González ha incrementat aquest discurs, sobretot amb les demandes del president Pujol del 15% de l'IRPF; fa la impressió que Catalunya continua irritant una bona part de l'opinió pública espanyola, és així?

— Quan l'estat es confon amb el nacionalisme espanyol no es comprén res i tot acaba en un ball ridícul de patriota va, patriota ve. El problema bàsic és que, des de Madrid, no es comprén Catalunya. Tot són tòpics, tot són informacions esbaixades quan no malintencionades. El nacionalisme espanyolista necessita a voltes una confrontació per alçar el vol i es produeix aleshores una col·lisió, com quan un cometa entra en l'atmosfera d'una altre i la seua cua s'encén.

Moltes voltes aquest enfrontament és totalment deliberat, per tal d'alçar ànims que estan decaiguts per altres raons, Madrid aprofita per traure rendibilitats polítiques.

—Quines són les raons d'aquesta situació?

— És un problema històric, bàsicament d'incomprensió, des d'un nacionalisme no s'entén l'altre però jo insistesc que allò fo-

Manuel Vicent.

RAFA GIL

ramental és que l'estat no compleix les seues funcions, es limita a fer de nacionalisme espanyol i no comprén que alberga altres identitats.

—Des de Catalunya sembla que el na-

cionalisme basc no irrita tant l'opinió pública espanyola, per què?

— Encara que parega contradictori, el nacionalisme espanyol li té més por al nacionalisme català que al basc perquè el considera més evolucionat i perillós.

—Però durant un cert temps semblà que, almenys una part de la progressia espanyola era sensible a les inquietuds del nacionalisme català.

— Allò es quedà en no res perquè era molt mistificador. Ja siguen *progres* o no, la gent que a Madrid entén el problema català, per dir-ho així, és mínima. El contacte entre les dues identitats no es planteja en els termes en què s'hauria de plantejar; hi ha un teló cultural que em sembla infranquejable.

— *Infranquejable* és una paraula molt pessimista.

— És que en aquest tema el meu pessimisme és total. Ja he dit que no hi ha un sentit de l'estat coherent amb la realitat que l'envolta i mentre això no canvie no hi ha res a fer. Alguns intel·lectuals i polítics d'una certa alçada sí entenen el que significa la presència del nacionalisme català però són minoria i, per altra banda, els mitjans de comunicació amb més difusió no ho entenen en absolut.

Salvador Cardús: "El català és un nacionalisme vigilant"

Com s'ha d'interpretar l'ofensiva desfermada a Madrid contra el catalanisme?

—S'hauria de distingir entre el desencadenament de l'ofensiva i el contingut. El desencadenament respon clarament a la voluntat d'erosionar i afeblir el govern del PSOE, i la manera més astuta de fer-ho és de fer-li molt difícil el pacte amb CiU. Respecte al contingut, el fet que s'hagin utilitzat arguments de solidaritat interterritorial i lingüístics respon a una línia més profunda i greu. Torna a fer-se evident que el català és un nacionalisme vigilant. Estem contínuament sota sospites de tota mena; si en un poble català hi ha un conflicte amb una família gitana, els mitjans de comunicació de fora de Catalunya deixen entendre que els catalans som més racistes que ningú. Hem d'estar demostrant contínuament que no som xenòfobs, ni intolerants, ni feixistes, perquè ens miren amb lupa, disposats a saltar-nos al damunt.

Salvador Cardús.

D.JUMBERT

—Creu que en el tema lingüístic des de fora de Catalunya intenten de provocar alguna reacció de la població castella-no-parlant del Principat contra el català?

—És difícil de dir, però no necessàriament. Jo diria que tot això més aviat reflecteix la incapacitat d'assumir el caràcter nacional de Catalunya. Tant els indigna que siguem diferents com que els immigrants que viuen a Catalunya no es queixin. És una mostra d'impotència.

—L'esforç pedagògic, practicat Catalunya enfora durant els últims anys pel nacionalisme governant, no ha servit de res?

—Jo respondria amb una frase de Josep Pallach: la política és pedagogia. I no hi ha millor pedagogia que una política clara. Quan el govern català ha fet pedagogia a Madrid, ho ha fet molt suaument i, més que aclarir les coses, les ha confoses. Jo crec que la voluntat de fer un discurs assumible per als espanyols espatlla

l'objectiu de la pedagogia. Si per referir-te a Catalunya dius "fet diferencial" per a fer-ho més entenedor, crees confusió semàntica, perquè l'interlocutor no entén allò que tu vols dir en realitat: que Catalunya és una nació. Seria més útil fer una política més dura, que fes més explícit i transparent quin és l'objectiu del nacionalisme català.

En aquest sentit, jo apostaria per no perdre el temps fent discursos pedagògics, perquè en política els sermons són

bastant inútils. Allò que serveix és actuar amb coherència, i una acció coherent és entesa sense necessitat de ser explicada.

—*Ens trobem davant una nova crisi històrica de les relacions Catalunya-Espanya?*

—Aquesta crisi sempre hi ha estat, amb alts i baixos. El fet és que el PSOE, que és l'únic partit que podia reconstruir la identitat nacional espanyola, ha entrat en crisi en un moment que no existeix un recanvi de la dreta capaç de mantenir el

projecte nacional espanyol. Hi ha una crisi política del projecte nacional espanyol, i això sembla que a Catalunya genera esperances d'entrar en una segona transició respecte al model territorial de l'estat. De totes maneres, per més que és evident que l'estat de les autonomies és un model en crisi, no m'atreiria pas a posar data al seu enfonsament. Aquí estem acostumats al fet que les coses que s'han d'acabar durin una eternitat. Només cal recordar què va passar amb Franco.

Javier Sádaba: "El que està passant té molt de polèmica induïda"

Cada cert temps, l'esquerra i la dreta espanyoles s'uneixen per denunciar el "perill català". Espanya no ha digerit encara la presència d'altres nacionalismes diferents a l'espanyol?

—Jo crec que tant la dreta com l'esquerra espanyoles tenen una obsessió per l'ordre difícil de dissimular i per això no toleren cap diferència. Tant la dreta com l'esquerra, diguem-ne tradicionals, són profundament espanyolistes i s'uneixen quan han de defensar unes essències que els són comunes.

—*Però, què pot tenir Catalunya per unir en la seua contra personatges tan dispars com Aznar i Guerra?*

—No podem oblidar la història, i els encontres entre Catalunya i l'Espanya castellana sempre han estat difícils, el més normal han estat els desencontres i això condiciona de manera inevitable.

—*Tot i que el grau d'autonomia econòmica del País Basc és molt major que el que ara demana Pujol, Catalunya sembla irritar més l'opinió pública madrilenya, per què?*

—Jo considere que hi ha tres raons ben diferents. La primera és la ignorància. Estic convençut que fins que no ha existit a debat el tema del 15% de l'IRPF, la majoria dels espanyols no sabien que el País Basc tenia un conert econòmic ple. La segona és de tipus més bé sentimental. Els espanyols sempre han tingut una actitud paternalista cap al nacionalisme basc, hi ha tota aquella llegenda que els bascos són els avis dels espanyols i això condiciona que les seues reivindicacions pareguen més nobles, per dir-ho d'alguna manera, més històriques. En canvi als catalans se'ls veu més interessats, com els que se'n volen anar d'amagat cap a Europa exclusivament per motius econòmics, i per això sorgeixen els tòpics com el del català agarrat. I la tercera és ja més real. Encara que les exigències basques puguin ser més, a Ca-

Javier Sádaba.

RAFA GIL

talunya s'aconsegueix cada vegada més un major grau d'autonomia, potser en això influeix el tant comentat seny català i algunes coses com la normalització lingüística o l'augment de vots de Colom no passen desapercebudes a Espanya, i molesten.

—*Es casual que haja sorgit ara la polèmica per la situació del castellà a Catalunya?*

—El que està passant ara té molt de polèmica induïda, tant l'assumpte de la corresponsabilitat fiscal com això del perill del castellà a Catalunya. Hi ha una bona part d'oportunisme espanyol però també de realitat perquè els espanyols se n'adonen a poc a poc que per viure a Catalunya, per exemple, cal saber català i això els empipa.

—*La relació entre el nacionalisme espanyol i els altres que comparteixen el mateix estat com el basc i el català, està condemnada a ser virulenta?*

—En primer lloc cal tenir en compte que

a Euskadi hi ha la violència política que condiciona totalment la situació i que exigeix una solució prèvia per tal que el diàleg es normalitze perquè hi ha morts, però també presos i exiliats.

A curt termini jo veig molt difícil la solució per a aquest conflicte de nacionalismes. Cal tenir en compte que les autonomies no han resolt res i que un estat federal haguera estat molt més útil. La constitució es va fer de pressa i malament sense contemplar els instruments per donar eixida a la demanda de bona part de bascos i catalans d'una possibilitat d'autodeterminació quan no de franca independència.

En un termini mitjà sóc més optimista perquè la integració a Europa és imparable i a Europa ja es comença a parlar d'una nova organització més federal sense la importància que ara tenen els estats tradicionals. Jo crec que aquest és el camí perquè Espanya, tal com està ara, no s'aguantarà per molt de temps.